

Coronavirus Act 2020 – Коронавирус 2020 хууль

Хураангуй танилцуулга¹

Коронавирус 2020 хуулийг² парламентад шуурхай буюу чуулганы 4 өдрийн дотор хэлэлцэж, 3 сарын 25-ны өдөр Хатан хаан ёсорхон баталж хүчин төгөлдөр болов. Энэхүү тогтоолоор Ковид 19 цар тахалтай тэмцэх зорилгоор төрийн байгууллагуудад “Онцгой бүрэн эрх” олгож байгаа юм.

Энэхүү тогтоомж нь дараах 3 үндсэн зорилготой:

- Вирусний тархалтыг удаашруулахын тулд Засгийн газрын эрх хэмжээг нэмэгдүүлэх,
- Төрийн байгууллагын нөөц болон захиргааны ачааллыг бууруулах,
- Төрийн үйлчилгээ үзүүлэх явцад гарч болзошгүй хүний нөөцийн дутагдалд үзүүлэх сөрөг нөлөөг хязгаарлах зэрэг болно.

Үндсэн сэдэв	Гол заалт	Гол утга
Үйлчилгээнд ажиллаж буй ажиллагсдын ачааллыг хөнгөвчлөх, албан хаагчдын дутагдалд үзүүлэх сөрөг нөлөөг бууруулах	2–9	<p>Үндэсний эрүүлийг хамгаалах тогтолцооны хүний нөөцийн дутагдлыг бууруулах</p> <p>Саяхан тэтгэвэртээ гарсан эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын ажилтнууд, төгсөх курсын анагаахын салбарын оюутнууд, мөн саяхан энэ салбар ажлаас гарсан байгаа хүмүүсийг ажилд бүртгэхийг зөвшөөрсөн.</p> <p>Тэтгэвэртээ гарсан боловч эргээд Эрүүл мэндийн тогтолцоонд ажиллаж буй албан хаагчдад тавигдах ажлын цагийн хязгаарлалтыг түдгэлзүүлэв. Эрүүл мэнд, нийгмийн халамжийн салбарт ажилладаг сайн дурын ажилтнуудыг Нэгдсэн вант улсын нөхөн төлбөрийн сангаас тэтгэмжтэйгээр цалингүй чөлөө авахыг зөвшөөрөв.</p> <p>Мөн уг хуулиар онцгой байдлын үеийн сайн дурын ажилтнуудыг ажиллуулах тухай тусгав.</p>
	10; 14–17	<p>Эрүүлийг хамгаалах тогтолцоо ба орон нутгийн нөөцөд тулгамдаж буй дарамтыг хөнгөвчлөх</p>

¹ The Institute for Government. “What does the Coronavirus Act Say?” accessed on April 7, 2020 at <https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/coronavirus-act>

² Coronavirus Act 2020 (342 pages) accessed at on April 7, 2020: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2020/7/enacted/data.pdf>

Үндсэн сэдэв	Гол заалт	Гол утга
		<p>Мөнхүү хууль эрүүл мэндийн үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагад эмнэлгээс гарахаас өмнө өвчтөний эмчилгээний явцыг үнэлгээг хойшлуулахыг зөвшөөрөв.</p> <p>Мөн орон нутгийн удирдлагын зүгээс онцгой тохиолдолд насанд хүрсэн иргэд асаргаа, дэмжлэг шаардлагатай гэж үзэж “хэрэгцээний үнэлгээ” хийхэд тавигдах шаардлагыг хялбарчлав.</p> <p>Мөн уг хуулиар эрүүл мэндийн цөөн мэргэжилтний дүгнэлтэд тулгуурлан сэтгэцийн эрүүл мэндийн өвчтөнийг саатуулж, эмчлэх эрхийг олгов.</p>
	18–21, 30–32	<p>Иргэдэд шууд үйлчилгээ үзүүлж буй ажилтнуудын захиргааны ачааллыг бууруулав</p> <p>Уг хуулиар нас барсан, амьгүй төрөлтийг бүртгэх, гэрчилгээ олгох болон чандарлах зөвшөөрлийг олгох зохицуулалтыг хялбаршуулав.</p> <p>Уг хуулиар хэрэв ковид тахлаас болж нас барсан тохиолдолд мөрдөн байцаалтыг Англи, Уэльс, Умард Ирландын шүүхээр явуулах шаардлагыг хүчингүй болгов (хуулиар бусад онцгой өвчний шалтгааныг ч мөн ингэж тогтоодог).</p>
	11–13	<p>Алдагдал хохирлоос хамгаалах баталгаа</p> <p>Уг хуулиар төв засгийн сайд нар болон эрх мэдэл шилжсэн нутгийн удирдах байгууллагын сайд нар Эрүүлийг хамгаалах тогтолцооны үйл ажиллагааны явцад үүсэх эрүүл мэндийн сэрэмжгүй байдлаас үүсэх хариуцлагын хохирлыг хариуцахаар болгов.</p>
	58	<p>Цогцос хадгалалт</p> <p>Холбогдох байгууллага, орон нутгийн удирдлага холбогдох байгууллагуудаас цогцос тээвэрлэх, хадгалах зэрэг үйлчилгээ үзүүлдэг зориулалт байр, тээвэрлэлт, үйлчилгээ үзүүлэх чадамжийг бүрэн хангаж ажиллахыг шаардах бүрэн эрхийг тусгав.</p>
	22–23	<p>Мөрдөн шалгах эрх мэдлийн тухай хуульд заагдсан шаардлагыг өөрчлөх</p> <p>Мөрдөн шалгах хуулийн дагуу баривчлах зөвшөөрөлд төрийн сайд болон шүүхийн 15 комиссарын нэг нь хамтын гарын үсэг зурдаг. Ковид-19 тахлын улмаас комиссаруудын хүрэлцээ хангалтгүй байх</p>

Үндсэн сэдэв	Гол заалт	Гол утга
		<p>магадлалтай тул шүүхийн нэмэлт комиссаруудыг түр хугацаанд томилох, мөн томилгооны үйл явцад мөн өөрчлөлт оруулав.</p> <p>Ихэвчлэн, шүүхийн комиссарууд баривчлах зөвшөөрлийг уг баривчилгаа хийгдсэний дараа 3 хоногийн дотор сүүлд гарын үсэг зурдаг. Комиссаруудад очих ачааллыг хөнгөвчлөхийн тулд энэ хугацааг 12 хүртэл хоног сунгахыг зөвшөөрөв. Баривчлах зөвшөөрөл дээд тал нь 5 хоногийн хугацаанд хүчинтэй байдаг. Энэхүү хуулиар энэ хугацааг 12 хүртэл хоног болгож сунгав.</p>
	24	<p>Хурууны хээ болон ДНХ мэдээллийг хадгалах хугацаан сунгах</p> <p>Уг хуулиар төрийн сайд ковид халдвар үндэсний аюулгүй байдлын шийдвэр гаргагчдын чадамжид сөрөг нөлөөтэй, нөлөө үзүүлж болзошгүй, эсвэл үндэсний аюулгүй байдлын үүднээс шаардлагатай гэж үзвэл Засгийн газар хурууны хээ, ДНХ мэдээллийг хадгалах хугацааг 6 сар хүртэл сунгахыг зөвшөөрөв.</p>
Вирусын тархалыг удаашруулах, хязгаарлах		
	50	<p>Боомтын үйл ажиллагааг түр зогсоох</p> <p>Энэхүү хуулиар хил хамгаалах Хилийн хүчний албан хаагчид дутагдалтай гэж үзвэл боомтын үйл ажиллагааг зогсоох эрхийг олгов.Боомтын үйл ажиллагааг зогсоох шийдвэрийг Сайдын нэрийн өмнөөс Хилийн хүчний удирдах албан тушаалтан гаргана. Харин боомтын үйл ажиллагааг 12 цагаас илүү хугацаанд зогсоох бол сайд нарын шийдвэрээр зогсооно.</p>
	51	<p>Халдвар тээж болзошгүй хүний талаарх эрх мэдэл</p> <p>Аливаа хүнийг халдвар авсан байж болзошгүй гэж үзэх хангалттай үндэслэлтэй гэж үзвэл тухайн хүнээс сорил авах, тусгаарлах, саатуулах онцгой бүрэн эрхийг Английн төрийн албан хаагчдад олгосон шийдвэрийг Засгийн газар гаргасан билээ. Энэхүү шийдвэрийг уг хуулиар хуульчлан баталгаажуулж, үйлчлэх нутаг дэвсгэрийн хувьд бүх Нэгдсэн вант улсын хэмжээнд үйлчлэхээр заав.</p> <p>Энэхүү олгосон эрх мэдлийг зөрчсөн бол гэмт хэрэг гэж үзэх бөгөөд зөрчсөн этгээдэд торгууль ногдуулна.</p>

Үндсэн сэдэв	Гол заалт	Гол утга
	52	<p>Олон нийтийн цуглаан, байгууламжийн талаарх эрх мэдэл</p> <p>Энэхүү хуулиар төрийн сайд болон эрх мэдэл шилжсэн нутгийн захиргааны сайд нарт олон нийтийг хамарсан цуглаан, арга хэмжээ явуулахыг хязгаарлах, хориглох, олон нийтийн байгууламжид орохыг хязгаарлах, хаах зэрэг шийдвэр гаргах эрхийг өгсөн. Вирусний тархалт нь олон нийтийн эрүүл мэндэд “ноцтой бөгөөд илэрхий” аюул занал учруулахаар байгаа тухай албан ёсны тунхаглал гаргасан, эсвэл ингэж хязгаарлах нь вирусын халдварыг хязгаарлах болон эрүүл мэндийн болон онцгой байдлын нөөцийг хамгийн оновчтой хуваарилах, байршуулахад шаардлагатай гэж үзвэл сайд энэхүү эрхийг хэрэгжүүлж болно.</p> <p>Энэхүү олгосон эрх мэдлийг зөрчсөн бол гэмт хэрэг гэж үзэх бөгөөд зөрчсөн этгээдэд торгууль ногдуулна.</p>
	36	<p>Шотланд дахь вакцинжуулалт</p> <p>Өнөөгийн байдлаар Шотландад эрүүл мэндийн албан хаагчид болон тэдний хяналтд доор ажиллагсад вакцинжуулалт хийдэг. Уг хуулиар эрүүл мэндийн илүү олон мэргэжилтнүүд вакцинжуулалт хийхийг зөвшөөрч байна.</p>
	37–38	<p>Сургууль/хүүхдийн халамжийн үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагууд</p> <p>Энэхүү хуулиар сайд нарт сургууль болон бүртгэгдсэн хүүхдийн халамжийн газруудыг түр зогсоох шийдвэр гаргах эрхийг олгов.Ийнхүү сайд шийдвэр гаргасан тохиолдолд тухайн байгууллага заагдсан тодорхой хугацаанд хүмүүс тус байгууламжид ирэхийг зогсоох зохих арга хэмжээ авсан байх ёстой. Мөн сайд тодорхой байгууламжийн хэсэг болон хүмүүсийн тухай илүү нарийвчилсан чиглэл заасан шийдвэр гаргаж болно.</p> <p>Энэхүү эрх мэдлээ хэрэгжүүлэхийн өмнө сайд нар олон нийтийн эрүүл мэндийн чиглэлийн албан хаагчдаас зохих зөвлөгөө авсан байх ёстой.</p>
	53–57	<p>Шүүх дээрх технологи</p> <p>Энэхүү хуулиар шүүхийн байцаан шийдвэрлэх үйл явцад холбогдох талууд болон гэрчийн этгээдүүд биеэр хүрэлцэн ирэхгүйгээр цахимаар оролцох заалтуудыг оруулж өгсөн болно. Мөн хэрэв үйл ажиллагааны хязгаарлаж буй тухай Засгийн газрын шийдвэрийг</p>

Үндсэн сэдэв	Гол заалт	Гол утга
		давж заалдан магистратын шүүхэд хандаж байгаа бол цахим линкээр оролцохыг зааж өгсөн юм.
Эдийн засгийн дэмжлэг	39–44	<p>Хууль ёсны өвчний чөлөөний цалин Ажилтнуудын Ковид 19 тахалтай холбоотой чөлөөтэй байх үеийн цалингийн нөхөн олговрыг зарим ажил олгогчид Хатан хааны орлого, гаалийн газраас нэхэмжлэх зохицуулалтыг оруулж өгөв. Мөн энэхүү өвчний чөлөөний цалингийн олговрыг өвчний 4 дэх өдрөөс бус эхний өдрөөс олгодог болохоор өөрчлөв. Засгийн газар энэхүү өөрчлөлт нь ажилчид халдвар авсан ч гэртээ байгаад байх нөхцөлөөс урьдчилан сэргийлнэ гэж үзсэн юм.</p>
	45–47	<p>Тэтгэвэр Эрүүл мэндийн салбараас тэтгэвэр авагчид эргэж ажлаа хийхэд тавигддаг хориог цуцлах юм. Энэ нь эрүүл мэндийн салбар ажиллаж байгаад тэтгэвэртээ гарсан хүмүүс буцаж ажлаа хийхэд учрах саад бэрхшээлийг арилгаж байгаа гэж үзэж байгаа юм.</p>
	72–74	<p>Үндэсний даатгалын төлбөр Уг хуулиар Үндэсний даатгалын төлбөрийн өөрчлөгдөх түвшинд тавигдах шаардлагыг түр хугацаагаар хөнгөвчлөх</p>
	81–83	<p>Түрээслэгчдийг хамгаалах нь Орон сууц түрээслэгчдийг – байрнаас хөөхөөс хамгаалах: Орон сууцанд амьдардаг хүмүүсийн хувьд ихэнх түрээслэгчдийг байраа суллаж өгөх мэдэгдлийн жишиг хугацаа 2 сар байгааг 3 сар хүртэл сунгах Бизнес түрээслэгч – гэрээ зөрчсөн хариуцлагаас хамгаалах: Засгийн газраас түрээсээ хугацаандаа төлж амжаагүйд хариуцлага хүлээлгэх, үл хөдлөх хөрөнгийг буцааж авах үйл ажиллагааг түр хугацаанд хязгаарлах шийдвэрийг Нийтийн танхимд танилцуулсан.</p>
	25–29	<p>Хүнсний хангамж Засгийн газраас хүнсний ханган нийлүүлэгч, жишиглэн худалдаа эрхлэгчдийг хүнсний хангамжийн талаар мэдээллээр хангахыг шаардах эрхийг уг хуулиар олгосон.</p>
Сонгууль хойшлуулах (see our explainer)	59	<p>2020 оны 5 сарын сонгууль Уг хуулиар орон нутгийн өөрөө удирдах ёсны байгууллагууд, орон нутгийн мэр, цагдаагийн комиссарууд, Лондон хотын мэр, Лондонгийн чуулганы сонгуулийг 2021 оны 5 сар хүртэл хойшлуулав.</p>

Үндсэн сэдэв	Гол заалт	Гол утга
	60	<p>Бүрэн эрхийн хугацаа 2021 онд сонгогдох Орон нутгийн иргэдийн хурал, мэрүүд, Лондонгийн чуулганы гишүүд, цагдаагийн комиссаруудыг 4 биш 3 жилийн хугацаатай сонгож ажиллуулахыг зааж өгсөн.</p>
	61–70	<p>Бусад сонгуулиуд Уг хуулиар орон нутгийн, Вэстминстерийн болон эрх шилжсэн засаг захиргааны хууль тогтоох байгууллагуудын нөхөн сонгуулиудыг 2021 оны 5 сар хүртэл хойшлуулав.</p>
Эрх мэдлийг хэрэгжүүлэх ба парламентын хяналт	87	<p>Хуулийн заалтууд хүчин төгөлдөр болох нь Хуулийн зарим заалтууд (эрүүл мэндийн ажилтнуудыг онцгой байдлын нөхцөлд бүртгэх) нь Хатан хаан ёсорхон баталмагц хүчин төгөлдөр мөрдөгдөнө. Бусад заалтууд тухайлан онцгой байдлын үеийн сайн дурынхан, сэтгэцийн эрүүл мэндтэй холбоотой өөрчлөлт, хүнсний хангамжийн тухай заалтууд нь Нэгдсэн вант улсын сайд (буюу зарим тохиолдолд эрх шилжсэн захиргааны сайд) эдгээр заалтыг хүчин төгөлдөр мөрдөх зохицуулалт гаргана.</p>
	88	<p>Дээрх заалтуудыг хэрэгжүүлэх болон зогсоох бүрэн эрх Нэгдсэн вант улсын сайд (буюу зарим тохиолдолд эрх шилжсэн захиргааны сайд) энэхүү хуулийн зарим заалтыг хэрэгцээнээс хамааран хэрэглэх эсэхийг шийдэх эрхтэй. Сайд нар эрхлэх асуудлын хүрээнд өөр өөр зохицуулалт гаргах боломжтой. Харин олон арга хэмжээний хувьд тухайлан халдвар тээж болзошгүй хүмүүс болон олон нийтийн арга хэмжээг хязгаарлах зэрэг арга хэмжээнүүд нэг мөрдсөн бол буцаах боломжгүй арга хэмжээнүүд юм.</p>
	89 and 98	<p>Эдгээр арга хэмжээ хэр удаан үргэлжлэх вэ Уг хуулийн ихэнх заалтууд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж эхэлснээс хойш 2 жилийн дараа хүчингүй болно. Харин зарим заалтууд тухайлан эрүүл мэндийн мэргэжилтнүүдийг онцгой байдлын үеийн бүртгэл хийж ажиллуулах болон эрүүл мэндийн үйл ажиллагаанаас учрах хохирлыг барагдуулах зэрэг нь хоёр жилээр хязгаарлагдахгүй үйлчлэлтэй юм. Парламентын гишүүд уг хуулийн түр заалтын хэрэгжилтийн явцын талаар 6 сар тутам санал бодлоо илэрхийлэх боломжтой байх юм. Холбогдох асуудлаар сайд нар тухайн хуулийн холбогдох заалтууд хүчинтэй хэвээр байх эсэхэд боломжтой бол 6 сар тутамд санал асуулга явуулж шийдэж байна. Хэрэв парламентын гишүүд санал хураах боломжтой байгаад уг хуулийн заалтуудыг үргэлжлүүлэхийн</p>

Үндсэн сэдэв	Гол заалт	Гол утга
		<p>эсрэг санал өгвөл, Засгийн газар 21 хоногийн дотор заалтуудыг хэрэгжилтийг хүчингүй болгох зохицуулалт хийх ёстой. Хэрэв парламентын чуулган хугацаанд л Парламентын гишүүд эрх мэдлийг үргэлжлүүлэх эсэхэд л санал хураах боломжтой юм. Харин чуулганы завсарлагааны үеэр бол энэхүү эрх мэдэл хэвээр үргэлжлэх юм.</p>
	90	<p>Хуулийн хүчин төгөлдөр хэрэгжиж дуусгавар болох хугацааг өөрчлөх бүрэн эрх Нэгдсэн вант улсын сайд (буюу зарим тохиолдолд эрх шилжсэн захиргааны сайд) шаардлагатай тохиолдолд хуулийн зарим заалтын хэрэгжих хугацааг 2 жилээс илүү сунган тогтоож болно. (дээд тал нь 6 сараар). Энэ хугацааг мөн багасгаж болно.</p>
	97	<p>Хуулийн хэрэгжилтийн талаарх тайлан Мөнхүү хуулиар Засгийн газар хуулийн эрх мэдэл төлөөлүүлж, шилжүүлээгүй заалтуудын хэрэгжилтийн талаарх тайланг 2 сар тутам хэвлэн нийтэлж байна. Тайланг өгөх хугацаанд Парламентын чуулган завсарласан байвал уг тайлан Засгийн газрын вебсайт гэх зэрэг газар нийтэлнэ.</p>
	99	<p>Уг хуулийн эрх мэдэл төлөөлүүлээгүй, шилжүүлээгүй хэсгүүдээр парламент нэг жилийн дараа хэлэлцүүлэг хийнэ Хатан хаан ёсорхон баталснаас хойш 1 жилийн дараа Парламентын хоёр танхим уг хуулийн талаар хэлэлцүүлэг хийнэ. (өөрөөр хэлбэл уг хуулийн гол заалтууд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байх үед). Хэрэв чуулганы завсарлагаан таарвал, чуулган эхэлснээс хойших эхний 14 хоногийн дотор уг хэлэлцүүлгийг зохион байгуулна.</p>
Зохицуулалт хийх горим		<p>Уг хуулийн эрх мэдлийг хэрэгжүүлэх үйл явцад дараах түвшний хяналт тавина. Үүнд:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Төсөл баталгаажуулах горим: хүчин төгөлдөр болохоос нь өмнө парламент уг арга хэмжээг сайшаан баталсан байх шаардлагатай • Нөхөн баталгаажуулах горим: Арга хэмжээ гарсан даруй хүчин төгөлдөр хэрэгжих боловч цаашид үргэлжлэн мөрдөгдөхийн тулд парламентаар нөхөн баталгаажуулсан байх ёстой. • Парламентын өмнө танилцуулсан байх шаардлага: сайд парламентын хэлэлцүүлэггүйгээр арга хэмжээ авч хэрэгжүүлж болох авч хамгийн бодитой боломжтой

Үндсэн сэдэв	Гол заалт	Гол утга
		<p>хугацаанд парламентаар заавал хэлэлцүүлсэн байх шаардлагатай.</p> <p>Энэхүү хуульд мөн парламентаар хэлэлцүүлэх шаардлагагүй чиглэл өгөх, зохион байгуулалт хийх, удирдамж өгөх, зааварчилгаа өгөх зэрэг бүрэн эрхийг тусгасан байна.</p>

Товчлон орчуулсан, Д.Бадамдаш, УИХТГ, ПСХ 2020.04.07